

Quickscan flora en faunawet Kromme Elleboog, Meppel

Definitief

Opdrachtgever:

BJZ.NU
De heer W. Bekke
Twentepoort Oost 16A
7609 RG ALMELO
T 0546-454466
E info@bjz.nu
I www.bjz.nu

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Brink 4a
7981 BZ Diever
T (0521) 32 44 00
F (0521) 32 44 01
E oord@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 5572

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
E. Veeman	R.J.Koops	1-12-2011



INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Ruimtelijke ontwikkeling	4
3. NATUURWETGEVING	5
3.1 Flora en faunawet	5
3.2 Natura 2000-gebieden.....	5
3.3 Ecologische Hoofdstructuur.....	5
4. METHODE.....	7
4.1 Bureauonderzoek.....	7
4.2 Terreinonderzoek.....	7
5. BESCHERMDE SOORTEN	8
5.1 Flora	8
5.2 Zoogdieren.....	8
5.2.1 Vleermuizen.....	8
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren.....	9
5.3 Vogels.....	10
5.4 Amfibieën, reptielen en vissen.....	11
5.5 Ongewervelden.....	11
6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	12
6.1 Geen effecten N2000-gebieden en EHS.....	12
6.2 Algemene beschermde soorten	12
6.3 Broedvogels.....	12
6.4 Nader onderzoek.....	12

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

1. INLEIDING

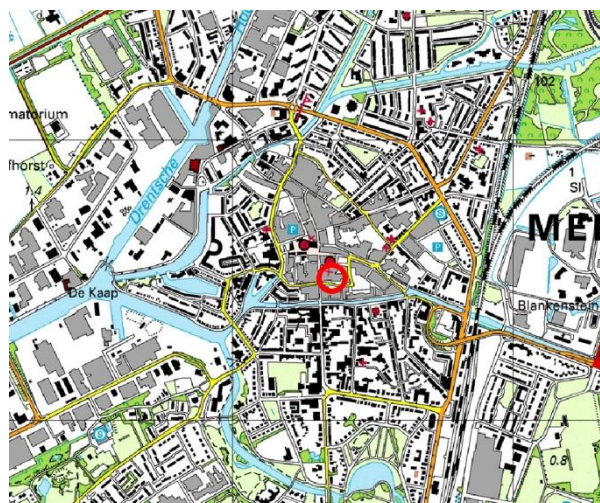
De initiatiefnemer is voornemens aan de Kromme elleboog te Meppel diverse gebouwen te slopen en nieuwe woningbouw te realiseren.

In verband met deze voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied is een toetsing van de plannen noodzakelijk aan de natuurwetgeving. Naar aanleiding van een flora- en faunaonderzoek moet duidelijk worden welke effecten de voorgenomen ontwikkelingen hebben op de aanwezige natuurwaarden en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het plangebied en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde dier- en plantensoorten.



figuur 1a: Projectgebied ingezoomd. Rode deel betekent sloop/verbouwen en gele gedeelte betekent nieuwbouw.



Figuur 1b: Projectgebied en ruimere omgeving in centrum van Meppel

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevat een aantal gebouwen die op dit moment leegstaan. Aan de oostzijde van het plangebied is een groot parkeerterrein waarlangs 4 populieren staan. Langs het gebouw aan de westzijde van het parkeerterrein is een aangelegde, enigszins verwilderde, border waarin plantensoorten groeien waaronder grote brandnetel en klimop.

Het gebouw aan de westkant van het plangebied heeft momenteel een winkelfunctie; KPN is hierin gevestigd. De woningen boven deze winkel staan op dit moment leeg.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.



Foto 1. Het parkeerterrein kijkend in noordelijke richting



Foto 2. Het parkeerterrein met de 4 populieren



Foto 3. De straat tussen het parkeerterrein en de te slopen bebouwing aan de westkant



Foto 4. Te slopen bebouwing; kijkend vanuit de noordkant van het plangebied in zuidelijke richting



Foto 5. Te slopen woning aan de noordzijde van het plangebied



Foto 6. Te slopen of te renoveren winkelpand

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens de gebouwen aan de oostzijde van het plangebied te slopen, waarna woningen worden gerealiseerd. Ook op de plaats van het huidige parkeerterrein zullen woningen (appartementen) worden gebouwd en een nieuw parkeerterrein worden aangelegd. Het is nog onduidelijk of het gebouw, welke nu dienst doet als winkel, wordt gesloopt of alleen van binnen wordt gerenoveerd. Ten behoeve van de woningbouw worden de 4 populieren aan de westkant van het parkeerterrein waarschijnlijk gekapt.

3. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van

boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

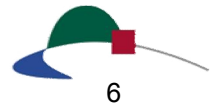
3.2 Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op ongeveer 2 kilometer afstand van het projectgebied ligt het Natura 2000-gebied De Wieden. Gezien de kleinschalige ingreep en de invulling van het tussenliggende gebied worden met de functieverandering geen negatieve effecten verwacht op dit Natura 2000-gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is hier niet aan de orde.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn



er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Het projectgebied ligt op een afstand van ongeveer 1 kilometer van de EHS. Met de functieverandering (bestemmingsplanwijziging van wonen naar wonen), worden geen negatieve effecten of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS verwacht. Een toetsing aan de EHS wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen. De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Terreinonderzoek

Het veldbezoek op 30 november 2011 was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald. Het veldbezoek is door mevr. E. Veeman, ecologisch adviseur van Eelerwoude, uitgevoerd bij zonnig, onbewolkt weer en een temperatuur van 14°C.

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Een groot deel van de flora die voorkomt in de projectlocatie zijn aangeplante cultuurplanten waaronder Euponymus en klimop. Daarnaast komen stroringskruiden voor zoals brandnetel en gewone raket. Langs het parkeerterrein staan 4 hoog opgaande populieren.

Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen biotopen niet verwacht, aangezien geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten in deze stedelijke omgeving veelal ontbreken.

Effecten en ontheffing

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Op basis van de actuele verspreiding van vleermuizen en de situatie in het plangebied kunnen de volgende algemene soorten binnen het plangebied verwacht worden: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis (gebouwbewonende soorten) ruige dwergvleermuis (gebouw- en boombewonend) en watervleermuis en rosse vleermuis (boombewonend).

Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats
- Winterverblijfplaats
- Baltsverblijfplaats
- Verblijfplaats individuele mannetjes

Iedere verblijfplaats stelt weer andere eisen aan het klimaat, toegankelijkheid en expositie ten opzichte van de zon. Als verblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Bij bomen gaat het meestal om dikke bomen met een dikke restwand. De temperatuur in gebouwen met dunne wanden van hout of golfplaat fluctueren te veel, waardoor deze ongeschikt zijn voor vleermuizen. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen.

Op basis van het terreinbezoek moet geconstateerd worden dat alle bebouwing potentieel geschikt is voor de hiervoor genoemde gebouwbewonende vleermuizen. Zij kunnen een verblijfplaats hebben in de bebouwing door deze binnen te dringen via:

- Gaten / scheuren in muren;
- Via ruimtes onder het dak of dakpannen;
- Via ruimten onder loodslabben (bijv. rond schoorsteen);
- Achter windveren/boegboorden
- Achter betimmering (dakgootranden)
- Achterdaklijsten



Foto 7. Aanwezige niet goed afsluitende betimmering/daklijsten van één van de gebouwen

Verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht in het plangebied aangezien in de aanwezige beplanting geen geschikte holten of spleten zijn aangetroffen. Daarnaast is aanwezige beplanting nog niet dik genoeg om voldoende restwand te hebben voor een gunstig verblijfplaatsklimaat. Voorts is de directe omgeving vrij sterk verlicht. Ruige dwergvleermuis en watervleermuis prefereren een niet te sterk verlichte omgeving.

Vliegrouete en/of foerageergebied

Het is mogelijk dat vleermuizen het plangebied gebruiken als vliegrouete en/of foerageergebied (allen soorten die (kunst)licht tolerant zijn zoals rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis). De vleermuizen kunnen de lijnvormige structuur van de bebouwing en de wegen gebruiken als vliegrouete. Dat hier sprake is van een zeer belangrijk foerageergebied of vliegrouete is niet aannemelijk, gezien de hoeveelheid kunstmatige verlichting.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

Het is mogelijk dat het plangebied gebruikt wordt als verblijfplaats. Op basis van dit onderzoek kan echter niet bepaald worden welke functie het plangebied exact heeft voor vleermuizen (welk type verblijfplaats (kraamkolonie, winterverblijf, etc.)) en welke effecten de ruimtelijke ontwikkelingen hebben op de aanwezige soorten. Aan de hand van aanvullend, jaar-rondonderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient bepaald te worden wat het effect is van de ruimtelijke ontwikkelingen op vleermuizen.

Vliegrouete en foerageergebied

Met de ruimtelijke ontwikkelingen verdwijnt geen foerageergebied, aangezien na omvorming gelijksoortig biotoop gerealiseerd wordt. Eventuele vliegrouetes verschuiven mogelijk tij-

delijk enkele tientallen meters. Dit heeft geen negatief effect op de aanwezige vleermuissoorten.

Conclusie: Nader onderzoek naar verblijfplaatsen is voor vleermuizen van toepassing.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tabel 1-soorten

In het plangebied kunnen onder andere egel (spits)muizen en kleine marterachtigen voorkomen. Deze zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. De soorten gebruiken het plangebied als foerageergebied en mogelijk als verblijfplaats.

Tabel 2 en 3-soorten

Een beschermde soort die mogelijk voorkomt binnen het projectgebied is steenmarter. Steenmarter is bekend uit de omgeving van het projectgebied (waarneming.nl). Het feit dat geen steenmarters zijn waargenomen en geen sporen van de steenmarter zijn aangetroffen betekent niet dat de soort ook niet in het plangebied voorkomt. Met name de leegstaande gebouwen (als verblijfplaats) in combinatie met de verruigde aanwezige borders vormen een goed leefgebied voor steenmarter. Er zijn voor de steenmarter mogelijkheden gebouwen binnen te komen via diverse gaten in muren.

Andere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. das, boommarter, veldspitsmuis en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en/of het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorg-

plicht ten aanzien van deze soorten. Na het realiseren van de plannen ontstaat weer nieuw leefgebied voor de genoemde soorten.

Steenmarter

Steenmarter is een niet kritische soort die in stedelijk gebied algemeen voorkomt. De soort heeft binnen stedelijk gebied een foerageergebied van vele 10 tot 350 hectare. Hierbinnen heeft de soort een netwerk van verblijfplaatsen. Met de sloop van de gebouwen gaat mogelijk een verblijfplaats van de soort verloren. Gezien de gunstige staat van de steenmarter en het algemeen voorkomen van de soort in Nederland, zijn met de sloop van deze gebouwen geen negatieve effecten te verwachten op de lokale populatie steenmarters. De soort kan makkelijk uitwijken naar andere verblijfplaatsen uit het netwerk.

Tijdens het nader onderzoek naar vleermuizen wordt wel uitgekeken naar de soort. Mocht deze worden aangetroffen, dan wordt extra zorg besteed aan de soort tijdens de sloop.

5.3 Vogels

Algemene broedvogels en categorie 5

De aangetroffen vogels in en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels. Onder andere de volgende vogelsoorten maken gebruik van de locatie: koolmees, pimpelmees, zwarte kraai, kauw, merel en houtduif. Er is een verlaten houtduifnest aangetroffen in het plangebied. Het is waarschijnlijk dat bovengenoemde soorten in of in de (directe) omgeving van de projectlocatie broeden.

Categorie 1-4

Ten tijde van het veldbezoek zijn geen jaar-rond-beschermde vogelsoorten in het projectgebied vastgesteld. Wel is het mogelijk dat huismus en gierzwaluw voorkomen in het plangebied. De aanwezigheid van deze soorten is bepaald op basis van:

- Aanwezigheid bebouwing met dakpannen.
- Toegankelijkheid van het dak via de dakgoot.
- Feit dat gebouwen in centrum liggen waar veel voedsel voor mussen te halen is

Het aantal broedparen is in deze periode van het jaar niet vast te stellen. Het is dan ook onduidelijk om hoeveel paartjes gierzwaluw of huismus het gaat.

Andere soorten waarvan de vaste rust en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn, zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht in het plangebied.



Foto 8. Onder de dakpannen van o.a. deze woning mogelijke broedplaatsen huismus en/of gierzwaluw

Effecten en ontheffing

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

Categorie 5

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in het plangebied voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

ondermeer om koolmees, pimpelmees en zwarte kraai. Het gaat dan voor deze soorten om een beperkt aantal broedparen van (vrij) algemeen voorkomende soorten. In het plangebied verdwijnt mogelijk een potentiële broedlocatie van bovengenoemde soorten. Echter, een significant negatief effect op deze soorten wordt uitgesloten.

Categorie 1-4

Vanuit de categorie vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen is mogelijk huismus en gierzwaluw op het terrein aanwezig in de te slopen bebouwing.

Hoewel de huismus nog op tal van plekken voorkomt heeft de huismus de laatste decennia erg veel te lijden gehad van vogel-onvriendelijk bouwen. Hierdoor is het aantal huismussen zo sterk achteruit gegaan (afname sinds 1960 van > 50%) dat deze als 'gevoelig' op de Rode Lijst van broedvogels terecht is gekomen.

Gierzwaluw staat niet op de Rode Lijst van vogels, maar is de afgelopen decennia net als huismus sterk achteruit gegaan. Mede vanwege nieuwe bouwmethoden.

Nader veldonderzoek moet uitwijzen of deze soorten ook daadwerkelijk gebruik maken van de projectlocatie. Dit kan voorafgaand aan het nader onderzoek naar vleermuizen meegenomen worden.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker en gewone pad kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen en binnen het plangebied ontbreekt geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden.

Vissen

Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn vissen niet aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het gaat om vermoedelijk (zeer) kleine aantallen. Van negatieve effecten op populatieniveau zal geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Er worden geen effecten verwacht op reptielen en vissen.

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing voor amfibieën, reptielen en vissen.

5.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Effecten en ontheffing

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing.

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Geen effecten N2000-gebieden en EHS

Op basis van deze quickscan Flora en faunawet worden geen effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) verwacht. Door de functieverandering worden geen negatieve effecten verwacht op het nabij gelegen Natura 2000-gebied De Wieden of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Een toetsing in het kader van deze natuurwetgeving en -beleid is derhalve niet noodzakelijk geacht.

6.2 Algemene beschermde soorten

Met de voorgenomen ruimtelijke ingrepen gaat voor tabel 1-soorten weliswaar leefgebied verloren, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau (tijdelijk) negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

6.3 Broedvogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden.

In tabel 1 is een samenvatting gegeven van de resultaten van (mogelijk) aanwezige bescherm-

de flora en fauna in het plangebied, de effecten op deze soorten en de te nemen stappen.

6.4 Nader onderzoek

Geconcludeerd wordt dat het plangebied een geschikt leefgebied vormt voor een aantal strikter beschermde diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet, het gaat hierbij om vleermuizen, (en steenmarter) en (broed)vogels (huismus en gierzwaluw). Nader onderzoek is voor deze soorten noodzakelijk

Nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is noodzakelijk. Tevens dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden naar (vaste) rust- en verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en steenmarter (Laatst genoemde drie soorten worden zo veel mogelijk meegenomen tijdens het vleermuisonderzoek). Hierbij worden ruim voorafgaand aan het vleermuisonderzoek overdag de gebouwen van binnen onderzocht naar eventuele verblijfplaatsen van steenmarter en/of vleermuizen.

Het vleermuisonderzoek kan slechts in een beperkte periode van het jaar worden uitgevoerd. Voor vleermuizen moet een onderzoek bestaande uit vier veldbezoeken van april tot en met september worden uitgevoerd conform het landelijk geldende vleermuisprotocol. Ook het onderzoek naar huismus en gierzwaluw is gebonden aan een beperkte periode.

Afhankelijk van wat wordt aangetroffen bij het nader onderzoek kan dit consequenties hebben voor de planning en wijze van de uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast kunnen zogenaamde compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.

² In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Tabel 1. Resultaten aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Vaste verblijfplaats / foerageergebied	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Landbiotoop/overwinteringbiotoop	Aantasting leefgebied, doden, tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk vaste verblijfplaats/foerageergebied	Onbekend	Onbekend	Onderzoek gelijktijdig met vleermuisonderzoek
3	Vleermuizen	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Nader onderzoek van april tot september
V	Vogels	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	Vogels–categorie 5	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring,	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V1-4	Huismus en gierzwaluw	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Nader onderzoek mei en augustus



LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., D. Klees, G. Muskens, 2010. *De steenmarter*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C, & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Hoekstra, B. et al., 2010. *Werkatlas Zoogdieren van Overijssel*. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur 2010, 5 maart 2010. *Vleermuisprotocol 2010*.

www.waarneming.nl

www.zoogdierverseniging.nl

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vo-

gels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.